

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

**VAST COMITÉ VAN TOEZICHT
OP DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN**

**ACTIVITEITENVERSLAG 2020
DE CONTROLE OP DE BIJZONDERE EN BEPAALDE GEWONE
INLICHTINGENMETHODEN**

DE CONTROLE OP DE BIJZONDERE EN BEPAALDE GEWONE INLICHTINGENMETHODEN

In 2020 vierde de Wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (gekend als de wet op de bijzondere inlichtingenmethoden, kortweg de BIM-Wet¹) haar tiende verjaardag en dat verdiende de onverdeelde aandacht. Onder auspiciën van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, organiseerde het Vast Comité I daartoe op 31 januari 2020 het colloquium 'Bijzondere inlichtingenmethoden in de schijnwerpers – Les méthodes particulières de renseignement: de l'ombre à la lumière'.²

Met de inwerkingtreding van deze wet, dewelke ingrijpend werd gewijzigd bij Wet van 30 maart 2017 (de zogenaamde BIM-actualisatiewet)³, werden de mogelijkheden voor beide inlichtingendiensten om informatie te verzamelen, aanzienlijk uitgebreid.

Toen de wetgever in 2010 eindelijk besloot de inlichtingendiensten nieuwe bevoegdheden te verlenen, werd ook een belangrijke taak toevertrouwd aan het Vast Comité I, dat samen met de BIM-Commissie moest gaan toezien op de uitvoering van deze BIM's, dewelke per definitie zeer ingrijpend zijn op het vlak van individuele rechten en vrijheden. Artikel 35 W.Toezicht verplicht het Comité tot transparantie in zijn werkzaamheden hierover.

Voorliggend hoofdstuk bevat dan ook cijfermateriaal over de inzet door enerzijds de Veiligheid van de Staat (VSSE) en anderzijds de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV) van de specifieke en de uitzonderlijke methoden (gegroepeerd als de zgn. 'bijzondere inlichtingenmethoden') en van de gewone methoden waarin aan het Comité een bijzondere controleopdracht wordt toegekend. Tevens wordt verslag gedaan over de wijze waarop het Vast Comité I zijn jurisdictionele controletaak op deze methoden heeft waargenomen. Naast een aantal cijfers over het aantal beslissingen en de wijze waarop het Comité werd gevat, wordt de essentie weergegeven van de jurisprudentie van het Vast Comité I. De rechtspraak werd ontdaan van operationele gegevens; alleen die elementen die van belang zijn voor het juridische vraagstuk, worden opgenomen.

¹ BS 10 maart 2010.

² Waren daarbij vertegenwoordigd: de minister van Justitie, diverse Volksvertegenwoordigers, leden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, academici, journalisten, mensenrechteninstellingen, de advocatuur, de gerechtelijke wereld, toezichthouders en internationale relaties. Hierover verscheen een verslagboek: J. VANDERBORGHT (ed.), *Bijzondere inlichtingenmethoden in de schijnwerpers*, Intersentia, Antwerpen, 2020, 151 p.

³ BS 28 april 2017.

II.1. CIJFERS MET BETREKKING TOT DE BIJZONDERE EN BEPAALED GEWONE METHODEN

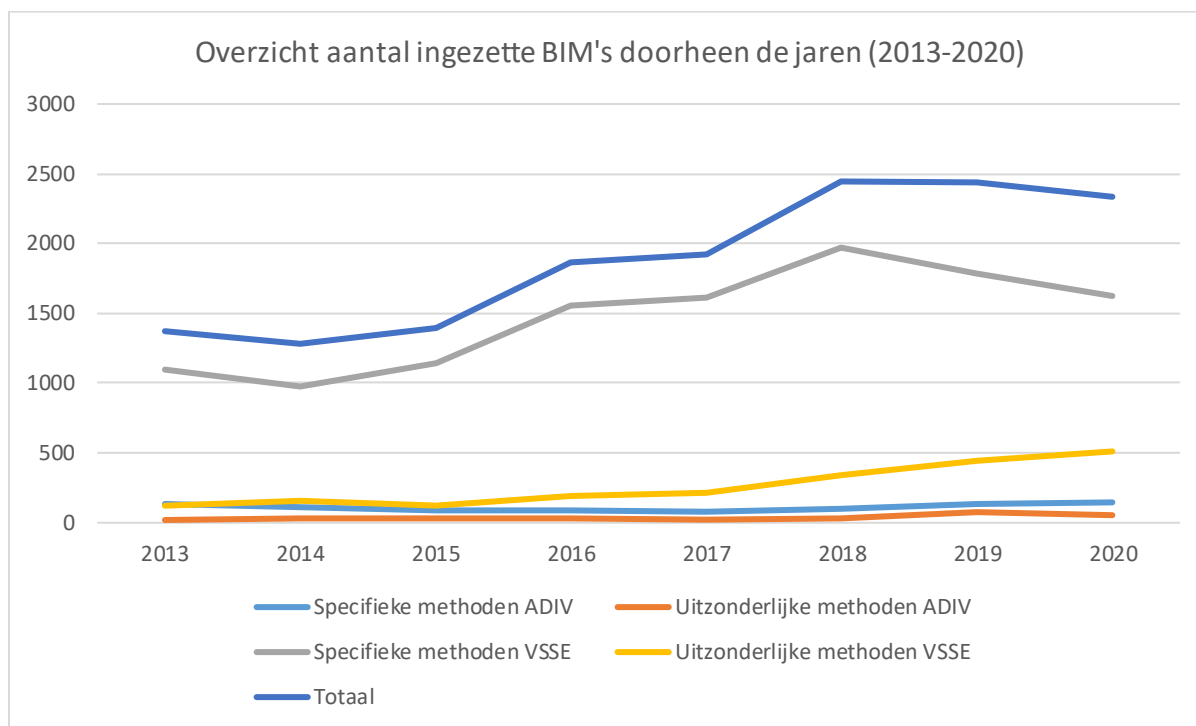
Tussen 1 januari en 31 december 2020 werden door de twee inlichtingendiensten samen 2337 toelatingen verleend tot het aanwenden van bijzondere inlichtingenmethoden: 2140 door de VSSE (waarvan 1629 specifieke en 511 uitzonderlijke) en 197 door de ADIV (waarvan 146 specifieke en 51 uitzonderlijke). Naar luid van de BIM-verantwoordelijken van zowel de VSSE als de ADIV heeft de COVID pandemie geen impact gehad op het aantal ingezette bijzondere inlichtingenmethoden.

Onderstaande tabel maakt een vergelijking met de cijfers van de afgelopen jaren.

	ADIV		VSSE		TOTAAL
	Specifieke Methoden	Uitzonderlijke methoden	Specifieke methoden	Uitzonderlijke methoden	
2013	131	23	1102	122	1378
2014	114	36	976	156	1282
2015	87	34	1143	128	1392
2016	88	33	1558	189	1868
2017	79	22	1612	210	1923
2018	102	28	1971	344	2445
2019	138	76	1781	449	2444
2020	146	51	1629	511	2337

Dit kan als volgt grafisch worden weergegeven:

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

Na een constante stijging van het aantal ingezette BIM's de afgelopen jaren en een stagnatie in 2019, kan voor het eerst een (te verwaarlozen) daling worden opgetekend: het totale aantal ingezette methoden bleef eerder stabiel in 2020. Let wel, per toegelaten methode kunnen wel meerdere targets (zoals personen, organisaties, plaatsen, voorwerpen, communicatiemiddelen...) worden geïdentificeerd.

De VSSE blijft het leeuwendeel van de ingezette methoden voor zijn rekening nemen (91,5%).

Als deze cijfers evenwel worden uitgesplitst, wordt bij de ADIV de ingezette stijging van specifieke methoden (van 138 naar 146) voortduren. Het aantal ingezette uitzonderlijke methoden daalt evenwel sterk (een afname van circa één derde: van 76 naar 51).⁴

De VSSE laat het tegenovergestelde optekenen. Er wordt een opmerkelijke daling opgetekend van het aantal ingezette specifieke methoden (van 1781 in 2019 naar 1629 in 2020), tegenover (opnieuw) een aanzienlijke stijging van het aantal ingezette uitzonderlijke methoden (van 449 in 2019 naar 511 in 2020 of een stijging met ca. 14%). Het Comité beperkt zich in deze tot de weergave van brute cijfergegevens.

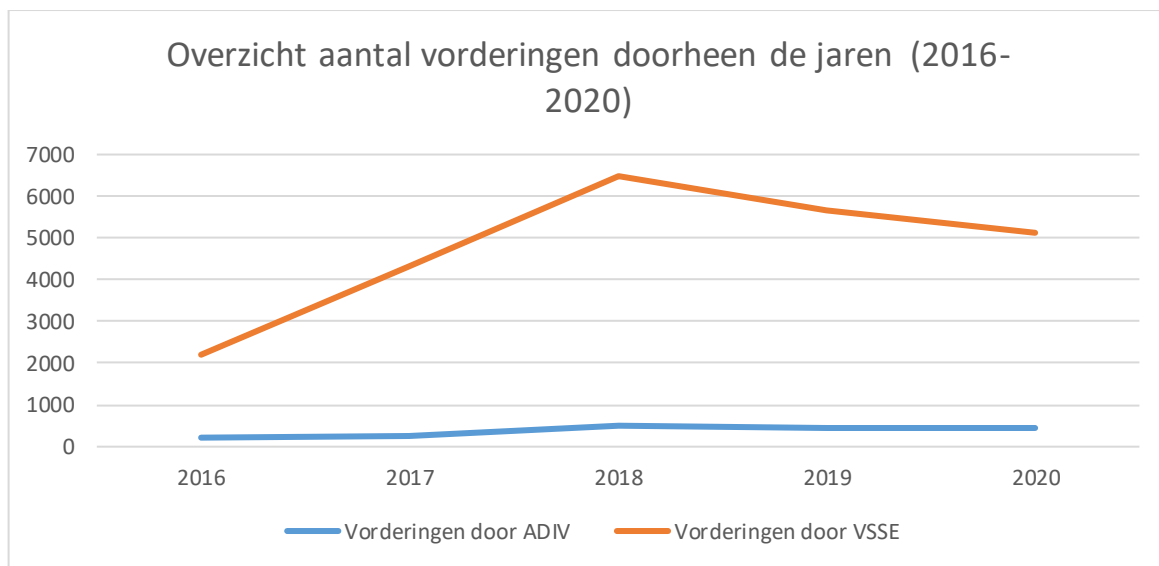
⁴ Belangrijk in dit kader is dat de ADIV eveneens bijzondere bevoegdheden heeft tot het inwinnen van gegevens zoals geregeld in de artikelen 44 ev. W.I&V. Zie hieromtrent: hoofdstuk III "Het toezicht op buitenlandse intercepties, beeldopnamen en IT-intrusies".

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

Wat betreft de gewone methoden van vorderingen gericht aan de telecomoperatoren en -providers om bepaalde communicatiemiddelen te identificeren (cf. art. 16/2 W.I&V), wordt opnieuw een daling (ca. 10 % opgetekend (een tiental vorderingen minder bij de ADIV in vergelijking met 2019, tegenover meer dan 550 vorderingen minder door de VSSE).

	Vorderingen door ADIV	Vorderingen door VSSE
2016	216	2203
2017	257	4327
2018	502	6482
2019	442	5674
2020	433	5123

In een grafiek weergegeven geeft dit volgend beeld:

Het Comité stelde reeds eerder⁵ dat het “niet om de vaststelling heen [kon] dat er sinds de invoering van de versoepelde procedure ex artikel 16/2 W.I&V veel meer identificaties worden verricht”. Hoewel het aantal vorderingen opnieuw afnam in 2020, blijft dit een vrij omvangrijk aantal. Vanuit zijn algemene toezichtsbevoegdheid onderzocht het Comité de redenen hiertoe; de resultaten werden opgenomen in zijn in 2019 geopende ‘toezichtonderzoek naar de toepassing en de interne controle door de inlichtingendiensten naar de methoden en instrumenten die recent door de wetgever zijn ingevoerd of aangepast en waarbij het Vast Comité I een bijzondere toezichtsrol werd toebedeeld’ (cf. I.11.1).

⁵ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2017*, 42.

II.1.1. METHODEN AANGEWEND DOOR DE ADIV

II.1.1.1. Gewone methoden 'plus'

Identificatie van de gebruiker van telecommunicatie

De identificatie van de gebruiker van telecommunicatie (bijv. gsm-nummer of IP-adres) of van een gebruikt communicatiemiddel wordt als een gewone methode beschouwd in de mate waarin dit gebeurt via een vordering aan telecomoperatoren of -providers of via een rechtstreekse toegang tot hun klantenbestanden.⁶ De regeling voorziet in een verplichting voor de inlichtingendiensten om een register bij te houden van alle gevorderde identificaties en van alle via rechtstreekse toegang verkregen identificaties.⁷ Er werd ook bepaald dat het Comité maandelijks een lijst van de gevorderde identificaties en van elke toegang moet ontvangen. Voor wat betreft de ADIV, kende het aantal vorderingen in 2020 een lichte afname (van 442 in 2019 naar 433 in 2020). Deze thematiek vormde ook het voorwerp van het in 2019 geopende toezichtonderzoek (*supra*).

Identificatie van prepaid-kaarthouder

Artikel 16/2 W.I&V vermeldt : '*§ 2. De inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen, in het belang van de uitoefening van hun opdrachten, de medewerking vorderen van een bank of financiële instelling om over te gaan tot het identificeren van de eindgebruiker van de in artikel 127 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie bedoelde voorafbetaalde kaart, op basis van de referentie van een elektronische banktransactie die verband houdt met de voorafbetaalde kaart en die voorafgaand meegedeeld is door een operator of verstrekker in toepassing van paragraaf 1.*' Net als in 2018 en 2019 werd hier door de beide inlichtingendiensten nog geen gebruik van gemaakt.

Toegang tot PNR-gegevens

Begin 2017⁸ werd de mogelijkheid ingebouwd voor de inlichtingendiensten om toegang te krijgen tot informatie die berust bij de Passagiersinformatie-eenheid en dit bij wijze van gerichte opzoeken (art. 16/3 W.I&V en art. 27 PNR-wet van 25 december 2016). Het

⁶ Wanneer de identificatie met behulp van een technisch middel verloopt (en dus niet via de vordering aan een operator) blijft de collecte een specifieke methode (art. 18/7 § 1 W.I&V).

⁷ De in artikel 16/2, §1, laatste lid W.I&V gecreëerde mogelijkheid voor de inlichtingendiensten om dergelijke identificatiegegevens op te vragen via een rechtstreekse toegang tot de klantenbestanden van de telecomoperatoren en -providers kende tot op heden geen uitwerking.

⁸ Wet van 25 december 2016 (BS 25 januari 2017).

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

Comité wordt in kennis gesteld van de aanwending van deze methode en kan ze desgevallend verbieden.⁹

De PNR-regeling laat ook toe een zgn. ‘voorafgaande beoordeling’ te doen waarbij ingevoerde PNR-gegevens automatisch afgetoetst worden aan namenlijsten of bestanden van de inlichtingendiensten en waarbij informatie op basis van gevalideerde hits wordt doorgezonden (art. 24 PNR-wet). Het aantal gerichte opzoeken in PNR-gegevens daalde van 38 in 2019 naar 28 in 2020.

Gebruik van politionele camerabeelden

Bij Wet van 21 maart 2018 (BS 16 april 2018) werd de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten aangepast om de inlichtingendiensten toe te laten gebruik te maken van politionele camerabeelden. Daartoe werd er een nieuwe gewone methode ingevoerd (art. 16/4, §2 W.I&V).^{10,11}

De cijfers

Gewone methoden (ADIV)	Aantal toelatingen
Identificatie van de gebruiker van telecommunicatie	433
Identificatie van prepaid-kaarthouder	0
Gerichte opzoeken PNR-gegevens	28
Doorgifte PNR-gegevens o.b.v. hits	Niet aangeleverd
Gebruik van politionele camerabeelden	Niet in werking ¹²

II.1.1.2. De specifieke methoden

Onderstaande tabel geeft de cijfers weer over de toepassing van de specifieke methoden door de ADIV. Er worden daarbij zeven specifieke methoden onderscheiden.

⁹ Anders dan voor de methoden opgenomen in artikel 16/2 W.I&V werd niet voorzien in een verplichte verslaggeving aan het Parlement; artikel 35 § 2 W.Toezicht werd immers niet aangepast. Op suggestie van de Begeleidingscommissie besliste het Comité om deze cijfers mee op te nemen in zijn jaarlijkse verslaggeving en niet te wachten op een eventuele wetwijziging. Pas in 2020 werden de eerste twee stopzettingen bevolen.

¹⁰ Bij dezelfde wet werd de bestaande specifieke en uitzonderlijke observatiemogelijkheid uitgebreid (artt. 18/4 § 3 en 18/11 § 3 W.I&V).

¹¹ Begin 2019 keurde de Ministerraad een ontwerp van koninklijk besluit goed ter uitvoering van artikel 16/4 W.I&V. Het werd aan het advies van het Vast Comité I voorgelegd. Dit advies 002/VCI-BTA/2019 van 9 april 2019 is te consulteren op de website van het Comité (www.comiteri.be).

¹² Het toepassingsgebied van artikel 16/4 W.I&V (bijv. met betrekking tot de bevragingen van de Directie van de politionele informatie en de ICT-middelen (DRI) van de Federale politie) maakt het voorwerp uit van een juridische analyse (2021).

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

Specifieke methoden (ADIV)	Aantal toelatingen
Observeren in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel of al dan niet met behulp van een technisch middel observeren in een niet voor het publiek toegankelijke plaats die niet aan het zicht onttrokken is (art. 18/4 W.I&V) ¹³	6
Doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel, de inhoud van vergrendelde voorwerpen doorzoeken of deze voorwerpen meenemen (art. 18/5 W.I&V)	0
Kennismemen van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator (art. 18/6 W.I&V)	0
Vervoers- en reisgegevens vorderen van private vervoers- en reisdiensten (art. 18/6/1 W.I&V)	2
Identificatie met behulp van een technisch middel, van de elektronische communicatiediensten en -middelen waarop een bepaald persoon is geabonneerd of die door een bepaald persoon gewoonlijk worden gebruikt (art. 18/7 §1, 1° W.I&V)	2
Vordering van de operator van een elektronisch communicatienetwerk of van een verstrekker van een elektronische communicatiedienst tot het bekomen van de gegevens betreffende de betalingswijze, de identificatie van het betalingsmiddel en het tijdstip van betaling voor het abonnement of voor het gebruik van de elektronische communicatiedienst (art. 18/7 §1, 2° W.I&V)	0
Opsporen van verkeersgegevens van elektronische communicatiemiddelen en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 1° W.I&V)	69
Kennismemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 2° W.I&V)	67
TOTAAL	146

Wat betreft de inzet van specifieke methoden, spannen het ‘opsporen van lokalisatiegegevens van elektronische communicatiemiddelen’ (art. 18/8, §1, 1° W.I&V) en het kennismemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer (art. 18/8, §1, 2° W.I&V), beiden met het vorderen van de medewerking van een telecomoperator of -provider, duidelijk de kroon (136 van de 146 ingezette specifieke methoden). De observatie in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel, is met de helft afgenomen ten overstaan van 2019 (van 12 naar 6 in 2020).

II.1.1.3. De uitzonderlijke methoden

De ADIV kan in het kader van zijn opdrachten bedoeld in de artikelen 11, § 1, 1° tot 3° en 5°, en § 2 W.I&V diverse uitzonderlijke methoden machtigen:

¹³ Bij Wet van 21 maart 2018 (BS 16 april 2018) werd een nieuwe paragraaf toegevoegd aan art. 18/4 W.I&V om de inlichtingendiensten toe te laten gebruik te maken van politionele camerabeelden om *real time*-observaties uit te voeren. Deze methode, die een rechtstreekse toegang vereist tot de bedoelde informatie, werd nog niet geoperationaliseerd.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

Uitzonderlijke methoden (ADIV)	Aantal toelatingen
Al dan niet met behulp van technische middelen, observeren in niet voor het publiek toegankelijke plaatsen die aan het zicht onttrokken zijn en betreden van al dan niet aan het zicht onttrokken niet voor het publiek toegankelijke plaatsen om te observeren, een technisch middel te installeren, een voorwerp te openen of mee te nemen (art. 18/11 W.I&V) ¹⁴	2
Al dan niet met behulp van technische middelen niet voor het publiek toegankelijke plaatsen doorzoeken, evenals al dan niet vergrendelde voorwerpen die zich daar bevinden (art. 18/12 W.I&V)	0
Een rechtspersoon als bedoeld in art. 13/3 § 1 W.I&V inzetten om gegevens te verzamelen (art. 18/13 W.I&V)	0
Openmaken en kennismaken van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post (art. 18/14 W.I&V)	0
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen (art. 18/15 W.I&V)	6
Binnendringen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V)	4
Afluisteren, kennismaken en opnemen van communicaties (art. 18/17 W.I&V)	39
TOTAAL	51

De procentueel sterke daling (meer dan 30 %) van het aantal door de ADIV ingezette uitzonderlijke methoden, situeert zich voornamelijk in het kader van het verzamelen van gegevens betreffende bankrekening en bankverrichtingen (art. 18/15 W.I&V): waar deze methode in 2019 nog 20 keer werd ingezet, is dit teruggeschroefd tot 6 keer. Ook het aantal keer dat werd binnengedrongen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V) nam met de helft af tegenover 2019 (van 8 naar 4).

II.1.1.4. De opdrachten en de dreigingen die de inzet van de gewone en bijzondere methoden rechtvaardigen¹⁵

De ADIV mag de specifieke en uitzonderlijke methoden aanwenden in het kader van vier opdrachten daarbij rekening houdend met verschillende dreigingen.

1. De inlichtingenopdracht (art. 11, 1° W.I&V)

Het inwinnen, analyseren en verwerken van inlichtingen die betrekking hebben op de factoren die de nationale en internationale veiligheid beïnvloeden of kunnen beïnvloeden in die mate dat de Krijgsmacht betrokken is of zou kunnen worden om inlichtingensteun te bieden aan hun lopende of eventuele komende operaties.

Het inwinnen, analyseren en verwerken van inlichtingen die betrekking hebben op elke activiteit die volgende belangen bedreigt of zou kunnen bedreigen:

¹⁴ Bij Wet van 21 maart 2018 (BS 16 april 2018) werd een nieuwe paragraaf toegevoegd aan art. 18/11 W.I&V om de inlichtingendiensten toe te laten gebruik te maken van politionele camerabeelden om real time-observaties uit te voeren. Deze methode, die een rechtstreekse toegang vereist tot de bedoelde informatie, werd nog niet geoperationaliseerd.

¹⁵ Per toelating kunnen meerdere opdrachten en dreigingen aan de orde zijn.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

- de onschendbaarheid van het nationaal grondgebied of het voortbestaan van de gehele of een deel van de bevolking;
 - de militaire defensieplannen;
 - het wetenschappelijk en economisch potentieel op vlak van defensie;
 - de vervulling van de opdrachten van de strijdkrachten;
 - de veiligheid van de Belgische onderdanen in het buitenland.
2. **De zorg voor het behoud van de militaire veiligheid (art. 11, 2° W.I&V)**
- de militaire veiligheid van het personeel dat onder de minister van Landsverdediging ressorteert;
 - de militaire installaties, wapens, munitie, uitrusting, plannen, geschriften, documenten, informatica- en verbindingssystemen of andere militaire voorwerpen;
 - in het kader van de cyberaanvallen op militaire informatica- en verbindingssystemen of systemen die de minister van Landsverdediging beheert, de aanval neutraliseren en er de daders van identificeren, onverminderd het recht onmiddellijk met een eigen cyberaanval te reageren overeenkomstig de bepalingen van het recht van de gewapende conflicten.
3. **De bescherming van geheimen (art. 11, 3° W.I&V)**
- Het beschermen van het geheim dat, krachtens de internationale verbintenissen van België of teneinde de onschendbaarheid van het nationaal grondgebied en de vervulling van de opdrachten van de strijdkrachten te verzekeren, verbonden is met de militaire installaties, wapens, munitie, uitrusting, met de plannen, geschriften, documenten of andere militaire voorwerpen, met de militaire inlichtingen en verbindingen, alsook met de militaire informatica- en verbindingssystemen of die systemen die de minister van Landsverdediging beheert.
4. **Het inwinnen, analyseren en verwerken van inlichtingen die betrekking hebben op de activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied (art. 11, 5° W.I&V).**

Deze methoden kunnen dus niet ingezet worden in het kader van veiligheidsonderzoeken of andere door of krachtens bijzondere wetten aan de ADIV toevertrouwde opdrachten (bijv. het verrichten van veiligheidsverificaties voor kandidaat-militairen). Wel is de inzet van bijzondere methoden sinds de inwerkingtreding van de Wet van 30 maart 2017 niet meer beperkt tot het Belgische grondgebied (art. 18/1, 2° W.I&V).¹⁶ De praktijk wijst uit dat per toelating verschillende dreigingen aan de orde kunnen zijn.

Zowat twee derden van de specifieke en uitzonderlijke methoden worden door de ADIV aangewend in het kader van de opdracht 'inwinnen, analyseren en verwerken van inlichtingen van activiteiten van buitenlandse inlichtingendiensten op Belgisch grondgebied' (art. 11, 5° W.I&V). Toch mag hier niet uit worden afgeleid dat de ADIV sinds 2017 een 'nieuwe soort' dreiging opvolgt; de opvolging van buitenlandse diensten werd voorheen immers sneller aangeknoopt bij de 'inlichtingenopdracht' in het kader van de strijd tegen 'spionage'. Verder kan worden genoteerd dat het aantal ingezette BIM's voor wat betreft de dreigingen 'terrorisme' en 'extremisme' in belangrijkheid toenamen, ten nadele van 'inmenging', dat met de helft afnam.

¹⁶ Er werden in 2020 door de ADIV geen bijzondere inlichtingenmethoden ingezet in het buitenland.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

AARD DREIGING	AANTAL O
Spionage	139
Inmenging	19
Extremisme	20
Terrorisme	19
Criminele organisatie	-
Andere	-
Totaal	197

Anders dan voor de inzet van bijzondere methoden, beschikt het Comité niet over de cijfers met betrekking tot de geïndiceerde dreiging en de te verdedigen belangen wat betreft de in dit hoofdstuk bedoelde gewone methoden. In zijn vorig activiteitenverslag beveelde het Comité de diensten aan ook deze gegevens te registreren en ter beschikking te stellen.¹⁷ Dit gebeurde vooralsnog niet; het Comité herhaalt in dat kader dan ook zijn eerder geformuleerde aanbeveling.

II.1.2. METHODEN AANGEWEND DOOR DE VSSE

II.1.2.1. De gewone methoden 'plus'

Gewone methoden (VSSE)	Aantal toelatingen
Identificatie van de gebruiker van telecommunicatie	5123
Identificatie van prepaid-kaarthouder	0
Gerichte opzoeken PNR-gegevens	30
Doorgifte PNR-gegevens o.b.v. hits	Niet aangeleverd
Gebruik van politionele camerabeelden	Niet in werking ¹⁸

Zoals gezegd, zal het Comité de wijze waarop deze methode wordt ingezet, nader onderzoeken in zijn in 2019 opgestart toezichtonderzoek.

¹⁷ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2017*, 43.

¹⁸ Het toepassingsgebied van artikel 16/4 W.I&V (bijv. met betrekking tot de bevragingen van de Directie van de politionele informatie en de ICT-middelen (DRI) van de Federale politie) maakt het voorwerp uit van een juridische analyse (2021).

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

II.1.2.2. De specifieke methoden

Specifieke methoden (VSSE)	Aantal toelatingen
Observeren in publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel of al dan niet met behulp van een technisch middel observeren in een niet voor het publiek toegankelijke plaats die niet aan het zicht onttrokken is (art. 18/4 W.I&V)	245
Doorzoeken van publiek toegankelijke plaatsen met een technisch middel, de inhoud van vergrendelde voorwerpen doorzoeken of deze voorwerpen meenemen (art. 18/5 W.I&V)	0
Kennisnemen van identificatiegegevens van postverkeer en vorderen medewerking postoperator (art. 18/6 W.I&V)	1
Vervoers- en reisgegevens vorderen van private vervoers- en reisdiensten (art. 18/6/1 W.I&V)	70
Identificatie met behulp van een technisch middel, van de elektronische communicatiediensten en -middelen waarop een bepaald persoon is geabonneerd of die door een bepaald persoon gewoonlijk worden gebruikt (art. 18/7 §1, 1° W.I&V)	46
Vordering van de operator van een elektronisch communicatienetwerk of van een verstrekker van een elektronische communicatiedienst tot het bekomen van de gegevens betreffende de betalingswijze, de identificatie van het betalingsmiddel en het tijdstip van betaling voor het abonnement of voor het gebruik van de elektronische communicatiedienst (art. 18/7 §1, 2° W.I&V)	0
Opsporen van verkeersgegevens van elektronische communicatiemiddelen en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 1° W.I&V)	650
Kennisnemen van lokalisatiegegevens van elektronisch communicatie-verkeer en het vorderen van de medewerking van een operator (art. 18/8, §1, 2° W.I&V)	617
TOTAAL	1629

Zoals hierboven vermeld, nam de inzet van het aantal specifieke methoden in 2020 ten overstaan van 2019 duidelijk af (van 1781 naar 1629 methoden). Deze daling is gradueel vast te stellen bij zowat alle specifieke methoden, uitgezonderd evenwel het vorderen van vervoers- en reisgegevens van private vervoers- en reisdiensten, dat erg toenam (van 48 methoden in 2019 naar 70 in 2020).

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

II.1.2.3. De uitzonderlijke methoden

Uitzonderlijke methoden (VSSE)	Aantal toelatingen
Al dan niet met behulp van technische middelen, observeren in niet voor het publiek toegankelijke plaatsen die aan het zicht onttrokken zijn en betreden van al dan niet aan het zicht onttrokken niet voor het publiek toegankelijke plaatsen om te observeren, een technisch middel te installeren, een voorwerp te openen of mee te nemen (art. 18/11 W.I&V)	9
Al dan niet met behulp van technische middelen niet voor het publiek toegankelijke plaatsen doorzoeken, evenals al dan niet vergrendelde voorwerpen die zich daar bevinden (art. 18/12 W.I&V)	8
Een rechtspersoon als bedoeld in art. 13/3 § 1 W.I&V inzetten om gegevens te verzamelen (art. 18/13 W.I&V)	0
Openmaken en kennismaken van al dan niet aan een postoperator toevertrouwde post (art. 18/14 W.I&V)	11
Verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen (art. 18/15 W.I&V)	186
Binnendringen in een informaticasysteem (art. 18/16 W.I&V)	74
Afluisteren, kennismaken en opnemen van communicaties (art. 18/17 W.I&V)	223
TOTAAL	511

In tegenstelling tot de inzet van specifieke methoden, nam het aantal door de VSSE ingezette uitzonderlijke methoden gestaag toe (+14% ten overstaan van 2019). Deze stijging is volledig te wijten aan een meer dan verdubbeling van de inzet van de methoden tot 'verzamelen van gegevens betreffende bankrekeningen en bankverrichtingen' (art. 18/15 W.I&V) (van 95 in 2019 naar 186 in 2020) en het 'binnendringen in een informaticasysteem' (art. 18/16 W.I&V) (van 48 in 2019 naar 74 in 2020). Alle andere uitzonderlijke methoden werden minder ingezet ten overstaan van 2019.

II.1.2.4. De opdrachten en de dreigingen die de inzet van de gewone en bijzondere methoden rechtvaardigen

De volgende tabel toont in het kader van welke (potentiële) dreigingen de VSSE specifieke en uitzonderlijke toelatingen verleende. Uiteraard kan één methode gericht zijn tegen meerdere dreigingen. De VSSE kan de specifieke methoden aanwenden in het kader van alle dreigingen die tot haar bevoegdheid behoren (art. 8 W.I&V). De wet hanteert volgende definities:

1. Spionage: het opzoeken of het verstrekken van inlichtingen die voor het publiek niet toegankelijk zijn en het onderhouden van geheime verstandhoudingen die deze handelingen kunnen voorbereiden of vergemakkelijken;
2. Terrorisme: het gebruik van geweld tegen personen of materiële belangen om ideologische of politieke redenen met het doel zijn doelstellingen door middel van terreur, intimidatie of bedreigingen te bereiken;

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

Radicaliseringproces: een proces waarbij een individu of een groep van individuen op dusdanige wijze wordt beïnvloed dat dit individu of deze groep van individuen mentaal gevormd wordt of bereid is tot het plegen van terroristische handelingen

3. Extremisme: racistische, xenofobe, anarchistische, nationalistische, autoritaire of totalitaire opvattingen of bedoelingen, ongeacht of ze van politieke, ideologische, confessionele of filosofische aard zijn, die theoretisch of in de praktijk strijdig zijn met de beginselen van de democratie of de mensenrechten, met de goede werking van de democratische instellingen of andere grondslagen van de rechtsstaat;
4. Proliferatie: de handel of de transacties betreffende materialen, producten, goederen of knowhow die kunnen bijdragen tot de productie of de ontwikkeling van non-conventionele of zeer geavanceerde wapensystemen. In dit verband worden onder meer bedoeld de ontwikkeling van nucleaire, chemische en biologische wapenprogramma's, de daaraan verbonden transmissiesystemen, alsook de personen, structuren of landen die daarbij betrokken zijn;
5. Schadelijke sektarische organisaties: elke groep met filosofische of religieuze inslag of die voorwendt dat te zijn en die qua organisatie of in haar praktijk schadelijke onwettige activiteiten uitoefent, individuen of de maatschappij nadeel berokkent of de menselijke waardigheid schendt;
6. Inmenging: de poging om met ongeoorloofde, bedrieglijke of clandestiene middelen beslissingsprocessen te beïnvloeden;
7. Criminele organisaties: iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen, waarbij gebruik gemaakt wordt van intimidatie, bedreiging, geweld, listige kunstgrepen of corruptie, of waarbij commerciële of andere structuren worden aangewend om het plegen van misdrijven te verbergen of te vergemakkelijken. In dit kader worden bedoeld de vormen en structuren van de criminele organisaties die wezenlijk betrekking hebben op de activiteiten bedoeld in voorgaande dreigingen of die destabiliserende gevolgen kunnen hebben op het politieke of sociaaleconomische vlak.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet van 30 maart 2017 mogen de bijzondere methoden ook worden ingezet '*vanaf het grondgebied van het Rijk*' en dus niet alleen meer '*op*' het grondgebied (art. 18/1, 1° W.I&V).

In acht genomen dat per toelating verschillende dreigingen aan de orde kunnen zijn, kunnen volgende cijfers worden opgetekend:

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

AARD DREIGING	AANTAL
Spionage	816
Inmenging	27
Extremisme	296
Proliferatie	3
Schadelijke sektarische organisaties	0
Terrorisme	998
Criminele organisaties	0
Activiteiten buitenlandse diensten in België opvolgen	(inbegrepen in bovenstaande cijfers)
TOTAAL	2140

Bovenstaande cijfers tonen aan dat ‘terrorisme’, wat betreft de inzet van BIM-methoden in 2020 weliswaar afneemt (van 1118 naar 998), maar toch de absolute prioriteit blijft voor van de VSSE en dit op de voet gevolgd door spionage (816). Net als bij de ADIV, kan ook bij de VSSE een sterke afname van het aantal ‘inmengingsdossiers’ worden vastgesteld (van 87 in 2019 naar 27 in 2020). Gezien schadelijke sektarische alsook criminele organisaties sinds 2015 niet meer het voorwerp uitmaken van actieve opvolging, hoeft het niet te verbazen dat deze dreigingen niet voorkomen in de cijfergegevens.

De bevoegdheid van de VSSE wordt niet alleen bepaald door de aard van de dreiging. De dienst mag slechts optreden ter vrijwaring van welbepaalde belangen:

1. De inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde zijnde,
 - a) de veiligheid van de instellingen van de Staat en het vrijwaren van de continuïteit van de regelmatige werking van de rechtsstaat, de democratische instellingen, de elementaire beginselen die eigen zijn aan iedere rechtsstaat, alsook de mensenrechten en de fundamentele vrijheden;
 - b) de veiligheid en de fysieke en morele vrijwaring van personen en de veiligheid en de vrijwaring van goederen
2. De uitwendige veiligheid van de Staat en de internationale betrekkingen: het vrijwaren van de onschendbaarheid van het nationaal grondgebied, van de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van de Staat, van de belangen van de landen waarmee België gemeenschappelijke doeleinden nastreeft, alsook van de internationale en andere betrekkingen die België met vreemde Staten en internationale of supranationale instellingen onderhoudt;
3. De vrijwaring van de essentiële elementen van het wetenschappelijk of economisch potentieel.

Net als bij de ADIV, wordt door de VSSE verschillende belangen gecombineerd. Wel kan worden vermeld dat de ‘vrijwaring van de essentiële elementen van het wetenschappelijk of economisch potentieel’ in de cijfergegevens niet voorkwam als belang.

Zoals gezegd, beschikt het Comité niet over de cijfers met betrekking tot de geïndiceerde dreiging en de te verdedigen belangen wat betreft de in dit hoofdstuk bedoelde gewone methoden.

II.2. DE ACTIVITEITEN VAN HET VAST COMITÉ I ALS (JURISDICTIONEEL) CONTROLEORGaan EN ALS PREJUDICIEEL ADVIESVERLENER

II.2.1. CONTROLE OP BEPAALDE GEWONE METHODEN

II.2.1.1. Algemeen

De controle op bepaalde gewone methoden is voor elk van die methoden anders geregeld.

Wat betreft de identificatie van de gebruiker van telecommunicatie (en daarmee verbonden, de identificatie van de gebruiker van een prepaid-kaart), voerde de wet geen specifieke controle in. In artikel 16/2 §4 W.I&V werd alleen bepaald dat het Comité maandelijks in het bezit wordt gesteld van de lijst van de gevorderde identificaties en van de rechtstreekse toegang. Zoals hoger gesteld, ontvangt het Comité in dit kader alleen het aantal vorderingen. Het Comité nam zich echter voor om jaarlijks steekproefsgewijs een aantal vorderingen te controleren.¹⁹ Hiermee werd een aanvang genomen in 2020. Het Comité besliste deze thematiek mee op te nemen in zijn in 2019 geopende *'toezichtonderzoek naar de toepassing en de interne controle door de inlichtingendiensten naar de methoden en instrumenten die recent door de wetgever zijn ingevoerd of aangepast en waarbij het Vast Comité I een bijzondere toezichtsrol werd toebedeeld.'*

Wat betreft de toegang tot PNR-gegevens die berusten bij de Passagiersinformatie-eenheid, bepaalt artikel 16/3 W.I&V dat die toegang alleen kan na beslissing van het diensthoofd en *'mits afdoende motivering'*. Het Comité moet hiervan in kennis worden gesteld en *'verbiedt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om gebruik te maken van de gegevens die verzameld werden in omstandigheden die niet aan de wettelijke voorwaarden voldoen'*. In 2020 werd door het Comité één dergelijk verbod uitgesproken (*infra*).

Ten slotte werden aan het Comité bijzondere controlemodaliteiten toegekend in het kader van de mogelijkheid voor de inlichtingendiensten om toegang te krijgen tot informatie afkomstig van politionele camerabeelden (artikel 16/4 W.I&V): een *a priori*-controle²⁰ en een *a posteriori*-controle.²¹

¹⁹ VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2017*, 25 voetnoot 40.

²⁰ *'De beoordelingscriteria bedoeld in het eerste lid, 2°, worden voorafgaandelijk aan het Vast Comité I voorgelegd.'*

²¹ *'De beslissing van het diensthoofd of zijn gedelegeerde wordt met de motivering van deze beslissing zo spoedig mogelijk aan het Vast Comité I betekend. De beslissing kan betrekking hebben op een geheel van gegevens die betrekking hebben op een specifiek inlichtingenonderzoek. In dit geval wordt een lijst van de gerichte toegangen eenmaal per maand aan het Vast Comité I doorgegeven. Het Vast Comité I verbiedt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om gebruik te maken van de gegevens die verzameld werden in omstandigheden die niet aan de wettelijke voorwaarden voldoen.'* en *'Elke lijst aan de hand waarvan de correlatie bedoeld in het eerste lid, 1°, wordt uitgevoerd, wordt zo spoedig mogelijk doorgegeven aan het Vast Comité I. Het Vast Comité I verbiedt de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om gebruik te maken van de gegevens die verzameld werden in omstandigheden die niet aan de wettelijke voorwaarden voldoen.'*

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

II.2.1.2. De corrigerende beslissingen

Hieronder wordt de essentie weergegeven van de corrigerende beslissingen die het Vast Comité I in 2020 nam binnen zijn controle op de aanwending van de vernoemde gewone inlichtingenmethoden.

Wat betreft de VSSE gaven twee gevallen aanleiding tot een beslissing om bijkomende informatie te verzoeken en werd geen exploitatieverbod uitgesproken. Wat betreft de ADIV daarentegen werden in dat kader in 2020 vier beslissingen genomen: in drie gevallen werd om bijkomende informatie verzocht; eenmaal werd overgegaan tot een beslissing tot exploitatieverbod. Wat dat laatste betreft, doet het Vast Comité I opmerken dat artikel 16/3 inderdaad hierover spreekt, maar dat een exploitatieverbod zonder vernietigingsbevel weinig zin heeft. Een vernietigingsbevel is evenwel altijd mogelijk op grond van de Gegevensbeschermingswet. Een combinatie van artikel 16/ W.I&V en artikel 51/3 W.Toezicht lijkt bijgevolg aangewezen.

II.2.2. CONTROLE OP BIJZONDERE METHODEN

II.2.2.1. De cijfers

In dit onderdeel wordt ingegaan op de activiteiten van het Vast Comité I met betrekking tot de specifieke en uitzonderlijke inlichtingenmethoden. Daarbij zal uitsluitend aandacht besteed worden aan de ter zake genomen juridictionele beslissingen en niet aan de operationele gegevens. Vooraf dient evenwel te worden onderlijnd dat het Comité *alle* toelatingen tot de inzet van bijzondere methoden aan een *prima facie*-onderzoek onderwerpt, en dit met het oog op de al dan niet vassing. Tevens woont een lid van de Dienst Enquêtes de (tweewekelijkse) vergaderingen bij waarop de betrokken inlichtingendienst de BIM-Commissie inlicht over de uitvoering van de uitzonderlijke methoden. Hierover wordt een verslag opgemaakt ten behoeve van het Vast Comité I, dat op deze wijze een beter zicht heeft op deze methoden.²²

Artikel 43/4 W.I&V stelt dat het Vast Comité I op vijf manieren kan worden gevat:

1. Op eigen initiatief;
2. Op verzoek van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA);
3. Op klacht van een burger;
4. Van rechtswege als de BIM-Commissie een specifieke of een uitzonderlijke methode wegens onwettigheid heeft geschorst en de exploitatie van de gegevens heeft verboden;

²² Het Comité beval in 2017 de ADIV aan ook dergelijke tweewekelijkse vergaderingen te organiseren. Het betreft immers een wettelijke verplichting (art. 18/10 §1, derde lid, W.I&V en art. 9 KB 12 oktober 2010). Sinds eind januari 2018 wordt – gezien het geringe aantal ingezette BIM-methoden – maandelijks vergaderd, en (in principe) tweewekelijks gerapporteerd.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

5. Van rechtswege als de bevoegde minister een toelating heeft verleend op basis van artikel 18/10 § 3 W.I&V.

Daarnaast kan het Comité ook gevat worden in zijn hoedanigheid van ‘prejudicieel adviesverlener’ (art. 131*bis*, 189*quater* en 279*bis* Sv.). In dat geval geeft het Comité een advies over de al dan niet rechtmatigheid de specifieke of uitzonderlijke methoden die inlichtingen hebben opgeleverd die in een strafzaak worden gebruikt. De beslissing om een advies te vragen berust bij de onderzoeksgerechten of de strafrechters. Strikt genomen treedt het Comité alsdan niet op als juridictioneel orgaan.

WIJZE VAN VATTING	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Op eigen initiatief	16	12	16	3	1	1	4	2
2. Gegevensbeschermingsautoriteit	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Klacht	0	0	0	1	0	0	0	0
4. Exploitatieverbod door BIM-Commissie ²³	5	5	11	19	15	10	12	9
5. Toelating minister	2	1	0	0	0	0	0	0
6. Prejudicieel adviesverlener	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAAL	23	18	27	23	16	11	16	11

Het aantal door het Comité genomen beslissingen blijft dalen. Bovendien zijn – op twee na – alle vattingen het gevolg van een schorsing door de BIM-Commissie.

Eens gevat, kan het Comité verschillende soorten (tussen)beslissingen nemen.

1. Nietigheid van de klacht wegens vormgebrek of afwezigheid van een persoonlijk en rechtmatig belang (art. 43/4, eerste lid, W.I&V);
2. Beslissing om geen gevolg te geven aan een klacht die kennelijk niet gegrond is (art. 43/4, eerste lid, W.I&V);
3. Schorsing van de betwiste methode in afwachting van een definitieve beslissing (art. 43/4, laatste lid, W.I&V);
4. Vordering tot bijkomende informatie ten aanzien van de BIM-Commissie (43/5 § 1, eerste tot derde lid, W.I&V);
5. Vordering tot bijkomende informatie ten aanzien van de betrokken inlichtingendienst (43/5 § 1, derde lid, W.I&V);
6. Onderzoeksopdracht voor de Dienst Enquêtes I (art. 43/5 § 2 W.I&V). In deze rubriek wordt zowel verwezen naar de veelvuldige bijkomende informatie die door de Dienst Enquêtes I op eerder informele wijze wordt ingewonnen vóór de eigenlijke vattings als naar informatie die op verzoek van het Comité wordt ingewonnen na de vattings;
7. Horen van de BIM-Commissieleden (art. 43/5 § 4, eerste lid, W.I&V);
8. Horen van het diensthoofd of de leden van de betrokken inlichtingendienst (art. 43/5 § 4, eerste lid, W.I&V);

²³ Ze vloeien voort uit opnameproblemen of bij de verwijdering van apparatuur.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

9. Beslissing over geheimen die betrekking hebben op een lopend opsporings- of gerechtelijk onderzoek waarvan de leden van de inlichtingendiensten drager zijn, na overleg met de bevoegde magistraat (art. 43/5 § 4, tweede lid, W.I&V);
10. Uitspraak door de voorzitter van het Vast Comité I, na het diensthoofd te hebben gehoord, indien het lid van de inlichtingdienst meent het geheim waarvan hij drager is te moeten bewaren omdat de onthulling ervan nadelig is voor de bescherming van de bronnen, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van derden of de vervulling van de opdrachten van de inlichtingdienst (art. 43/5 § 4, derde lid, W.I&V);
11. Stopzetting van een methode indien ze nog steeds in uitvoering is of indien zij werd geschorst door de BIM-Commissie en bevel dat de gegevens die met deze methode werden verkregen niet mogen worden geëxploiteerd en dienen te worden vernietigd (art. 43/6 § 1, eerste lid, W.I&V);
12. Gedeeltelijke stopzetting van een toegelaten methode. Hier wordt de situatie bedoeld waarbij bijvoorbeeld één methode in tijd wordt beperkt, niet de situatie waarbij in één toelating van een diensthoofd meerdere methoden worden gemachtigd en het Comité slechts één ervan stopzet;
13. Gehele of gedeeltelijke opheffing van de schorsing en het verbod die door de BIM-Commissie was uitgesproken (art. 43/6 § 1, eerste lid, W.I&V). Dit houdt in dat de door het diensthoofd toegelaten methode door het Comité wel (gedeeltelijk) wettelijk, proportioneel en subsidiair werd bevonden;
14. Onbevoegdheid van het Vast Comité I;
15. Ongegrondheid van de aanhangige zaak en geen stopzetting van de methode;
16. Advies als prejudicieel adviesverlener (artt. 131*bis*, 189*quater* en 279*bis* Sv.).

AARD VAN DE BESLISSING	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Beslissingen voorafgaand aan de vatting							
1. Nietige klacht	0	0	0	0	0	0	0
2. Kennelijk ongegronde klacht	0	0	0	0	0	0	0
Tussenbeslissingen							
3. Schorsing methode	3	2	1	0	0	0	1
4. Bijkomende informatie van BIM-Commissie	0	0	0	0	0	0	0
5. Bijkomende informatie van inlichtingendienst	1	1	4	0	0	0	1
6. Onderzoeksopdracht Dienst Enquêtes ²⁴	54	48	60	35	52	52	24
7. Horen BIM-Commissieleden	0	2	0	0	0	0	0
8. Horen leden inlichtingendiensten	0	2	0	0	0	1	1
9. Beslissing m.b.t. geheim van onderzoek	0	0	0	0	0	0	0
10. Gevoelige informatie tijdens verhoor	0	0	0	0	0	0	0
Eindbeslissingen							
11. Stopzetting methode	3	3	6	9	4	11	10
12. Gedeeltelijke stopzetting methode	10	13	4	6	6	4	0

²⁴ Het Comité verzoekt de Dienst Enquêtes I om een bijkomende onderzoeksopdracht uit te voeren en/of mondeling de betrokken inlichtingendienst of de BIM-Commissie te contacteren.

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE**

13. (Gedeeltelijke) opheffing verbod van BIM-Commissie	0	4	11	0	0	0	0
14. Onbevoegd	0	0	0	0	0	0	0
15. Wettige toelating / Geen stopzetting methode / Ongegrond	4	6	2	1	1	0	0
Prejudicieel advies							
16. Prejudicieel advies	0	0	0	0	0	0	

II.2.2.2. De rechtspraak

Hieronder wordt de essentie weergegeven van de eindbeslissingen die het Vast Comité I in 2020 nam binnen zijn jurisdictionele controle op de aanwending van de bijzondere inlichtingenmethoden.²⁵ De samenvattingen zijn ontdaan van operationele gegevens. Alleen die elementen die van belang zijn voor het juridische vraagstuk worden opgenomen.

De beslissingen werden gegroepeerd onder drie rubrieken:

- De wettelijke (vorm)vereisten voorafgaandelijk aan de uitvoering van een methode;
- De wettigheid van de methode met betrekking tot de aangewende technieken, de ingewonnen gegevens, de duur van de maatregel en de aard van de dreiging;
- De wettigheid van de uitvoering van een wettige methode.

De wettelijke (vorm)vereisten voorafgaandelijk aan de uitvoering van een methode

PREJUDICIËLE VRAAG AAN HET GRONDWETTELIJK HOF

Het Vast Comité I heeft in 2020 voor het eerst sinds de inwerkingtreding van de BIM-wet van 4 februari 2010 een prejudiciële vraag gesteld aan het Grondwettelijk Hof aangaande de BIM-wetgeving (dossier2020/9606).²⁶ De aanleiding hiervoor bestond in de beslissing van een inlichtingendienst om de in artikel 18/8, §1, 1° en 2° W.I&V bedoelde specifieke methoden aan te wenden tegenover een arts. Meer in het bijzonder bestond de toelating van het betrokken diensthoofd enerzijds in het opsporen van de verkeersgegevens van een elektronisch communicatiemiddel van waaruit of waarnaar elektronische communicaties worden of werden gedaan en anderzijds in het lokaliseren van de oorsprong of de bestemming van elektronische communicaties. Deze methode diende te worden uitgevoerd tegenover een door de betrokken arts gebruikte telefoonnummer, en dit gedurende een periode van vier maanden voorafgaand aan de beslissing van het diensthoofd alsook gedurende twee maanden te rekening vanaf de kennisgeving van de beslissing aan de BIM-Commissie. Via een gewone methode bleek het geviseerde telefoonnummer enkel op naam

²⁵ In sommige dossiers werd het Comité gevat in 2019, maar werd een eindbeslissing genomen in 2020.

²⁶ Eerder sprak het Grondwettelijk Hof zich over deze wetgeving in twee vernietigingsarresten uit (nr. 145/2011 en nr. 41/2019).

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

van de betrokken arts in België te zijn geregistreerd. Hoewel de inlichtingendienst de hoedanigheid van arts in hoofde van betrokkene niet betwiste, volgde de inlichtingendienst de gewone toelatingsprocedure voor specifieke methoden. Het diensthoofd nam zodoende een 'beslissing' en bracht die vervolgens (*i.c.* dezelfde dag) ter kennis van de BIM-Commissie. Reeds de daaropvolgende dag beval de Commissie om de betrokken methode, wegens haar onwettig karakter, te schorsen.

Volgens de Commissie was verkeerdelijk gebruik gemaakt van de gewone procedure voor specifieke methoden. Gelet op de hoedanigheid van de geïsoleerde persoon, zijnde arts, moest volgens de Commissie namelijk gebruik gemaakt worden van de in artikel 18/3, §5 W.I&V bepaalde procedure, zijnde dat *'(d)e specifieke methoden (...) slechts (kunnen) worden aangewend ten opzichte van een advocaat, een arts of een journalist, of van communicatiemiddelen die ze voor beroepsdoeleinden gebruiken, op voorwaarde dat de inlichtingen- en veiligheidsdienst vooraf over ernstige aanwijzingen beschikt dat de advocaat, de arts of de journalist persoonlijk en actief meewerkt of heeft meegewerkt aan het ontstaan of aan de ontwikkeling van de potentiële dreiging en nadat de commissie, overeenkomstig artikel 18/10 een eensluidend advies uitgebracht heeft op het ontwerp van beslissing van het diensthoofd'*. Deze bijzondere procedure komt erop neer dat wanneer een inlichtingendienst een specifieke methode wenst aan te wenden jegens bepaalde beschermde beroepscategorieën de procedure bij uitzonderlijke methoden dient gevolgd te worden, en dat zodoende elke methode voor zijn aanwending onderworpen wordt aan een voorafgaande controle van de BIM-Commissie. Volgens de Commissie is dit ook vereist om tegemoet te kunnen komen aan de procedure in artikel 18/2, §3 W.I&V dat voorschrijft dat als een in specifieke of uitzonderlijke methode *'aangewend wordt ten opzichte van een advocaat, een arts of een journalist, of van hun lokalen of communicatiemiddelen die zij voor beroepsdoeleinden gebruiken, of van hun woonplaats of verblijfplaats, (...) deze methode niet (mag) uitgevoerd worden zonder dat, naargelang het geval, de voorzitter van de Orde van de Vlaamse balies, van de Ordre des barreaux francophones et germanophone, van de Nationale Raad van de Orde van Geneesheren of van de Vereniging van Beroepsjournalisten of in geval van ziekte of verhindering van de voorzitter diens plaatsvervanger hiervan vooraf op de hoogte is gebracht door de voorzitter van de commissie bedoeld in artikel 3, 6°. De voorzitter van de commissie is verplicht om de nodige inlichtingen te verstrekken aan de voorzitter van de Orde of van de Vereniging van Beroepsjournalisten, waarvan de advocaat, de arts of de journalist deel uitmaakt of aan de plaatsvervanger van de voorzitter. De betrokken voorzitter en zijn plaatsvervanger zijn tot geheimhouding verplicht. (...).'* Als een specifieke of uitzonderlijke methode *'aangewend wordt ten opzichte van een advocaat, een arts of een journalist, van hun lokalen of communicatiemiddelen die zij voor beroepsdoeleinden gebruiken, of van hun woonplaats of verblijfplaats, gaat de voorzitter van de commissie na of de via deze methode verkregen gegevens een rechtstreeks verband hebben met de potentiële dreiging, wanneer zij beschermd worden door het beroepsgeheim van een advocaat of arts of door het bronnengeheim van een journalist. Zo geen rechtstreeks verband is aangetoond, verbiedt de Commissie de inlichtingen- en veiligheidsdiensten deze gegevens te exploiteren.'*

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE

Naast de schorsing van de betrokken methode, legde de BIM-Commissie een exploitatieverbod op voor de, desgevallend, reeds verkregen gegevens. Daarnaast beval de Commissie eveneens in een tijdelijke specifieke bewaring ervan.

Krachtens artikel 43/4 W.I&V is het Vast Comité I van rechtswege gevat telkens als de commissie een specifieke of een uitzonderlijke methode wegens onwettigheid heeft geschorst en de exploitatie van de gegevens heeft verboden wegens wederrechtelijkheid van een specifieke of uitzonderlijke methode. Gelet op het belang van het bijzondere beschermingsregime van vernoemde beroepscategorieën en vanuit zijn hoedanigheid van rechtsprekend orgaan²⁷ binnen het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden aangewend door de inlichtingendiensten besloot het Comité om een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof. Deze vraag was als volgt gemotiveerd: *‘Le Comité permanent R relève que le prescrit de l’article 18/2, § 3, alinéas 1 & 2 de la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité (L.R&S) restreint la protection accordée aux avocats, médecins et journalistes par rapport aux moyens de communication qu’ils utilisent à des fins professionnelles. Il en découlerait du texte actuel que les moyens de communication à des fins non professionnelles ne seraient pas couverts par la protection légale. Le Comité permanent R se pose la question de savoir comment les services de renseignement peuvent-ils, préalablement, s’assurer de la finalité, professionnelle ou non professionnelle, du moyen de communication concerné (téléphone, GSM...). Est-il possible, a priori, de déterminer dans l’historique des appels téléphoniques d’un avocat, médecin ou journaliste, qu’un numéro présente un caractère exclusivement professionnel. Le législateur n’a pas procédé à cette distinction dans la procédure pénale et plus particulièrement dans les articles 90ter à 90decies du Code d’instruction criminelle. Le législateur a déterminé les conditions strictes auxquelles les services de renseignement, sous le contrôle préalable de la commission BIM, peuvent légalement prendre connaissance des communications conformément à l’article 8, § 2 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l’homme et des libertés fondamentales (CEDH). (...) Le Comité permanent R constate que l’article 90octies du Code d’instruction criminelle en matière d’interception de communications ou télécommunications, pour les mêmes méthodes et pour les mêmes professions protégées, prévoit une protection indépendamment de la finalité (professionnelle ou non professionnelle) de l’usage de moyen de communication. Cette protection est, donc, différente de celle prévue dans la loi du 30 novembre 1998 sans qu’une justification objective n’apparaisse et semble, dès lors contraire aux principes d’égalité de traitement et de non-discrimination et/ou à l’article 8 de la CEDH.’*²⁸

²⁷ GwH 22 september 2011, nr. 145/2011, overw. B.38.1

²⁸ *‘Het Vast Comité I merkt op dat artikel 18/2, §3, eerste en tweede lid van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (W.I&V) de aan advocaten, artsen en journalisten verleende bescherming beperkt tot de communicatiemiddelen die zij die zij voor beroepsdoeleinden gebruiken. Uit de huidige tekst volgt dat communicatiemiddelen zij voor andere dan beroepsdoeleinden gebruiken niet onder de wettelijke bescherming vallen. Het Vast Comité I vraagt zich af hoe de inlichtingendiensten kunnen nagaan of de betrokken communicatiemiddelen (telefoon, GSM, ...) al dan niet voor beroepsdoeleinden worden gebruikt. Is het mogelijk om a priori uit de historiek van*

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Het Vast Comité I besloot volgende vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof: *“L’article 18/2 de la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité viole-t-il les articles 10 et 11 de la Constitution, lus seuls ou conjointement avec l’article 22 de la Constitution et/ou combinés ou non avec l’article 8 de la Convention européenne des droits de l’homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 et approuvée par la loi du 13 mai 1955, en tant qu’il ne prévoit pas en faveur de l’avocat, du médecin ou du journaliste de protection particulière pour les moyens de communication qu’ils utilisent à des fins autre que professionnelles?”*²⁹

NIET-TIJDIGE NOTIFICATIE AAN DE BIM-COMMISSIE

Krachtens artikel 18/3, §1, tweede lid W.I&V kan een specifieke methode slechts worden aangewend na een schriftelijke en met redenen omklede beslissing van het diensthoofd én na kennisgeving van deze beslissing aan de BIM-Commissie. Deze kennisgeving wordt in de praktijk de ‘notificatie’ genoemd. In dossier 2020/10.218 had het betrokken diensthoofd de toelating gegeven tot het vorderen van een telecomoperator om de verkeersgegevens te bekomen van een bepaald elektronisch communicatiemiddel van waaruit of waarnaar elektronische communicaties worden of werden gedaan. De notificatie van deze beslissing aan de BIM-Commissie vond echter pas een grote maand later plaats. De gegevens die de inlichtingendienst van de telecomoperator verkreeg voor deze notificatie waren zodoende onwettig verkregen. Ze moesten door het Comité bijgevolg worden vernietigd.

In dossier 2019/8968 wenste een inlichtingendienst een lopende observatie (specifieke methode) te verlengen. Krachtens artikel 18/3, §4 W.I&V kan een verlenging (of hernieuwing) van een specifieke methode slechts plaatsvinden na een nieuwe beslissing van het

telefoongesprekken van een advocaat, arts of journalist af te leiden of een nummer uitsluitend een professioneel karakter heeft? De wetgever heeft dit onderscheid niet gemaakt in de strafprocedure, meer bepaald in de artikelen 90ter tot 90decies van het Wetboek van strafvordering. De wetgever heeft de strikte voorwaarden vastgelegd waaronder de inlichtingendiensten, onder de voorafgaande controle van de BIM-Commissie, wettig kennis mogen nemen van de communicaties overeenkomstig het artikel 8, §2 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Het Vast Comité I stelt vast dat artikel 90octies van het Wetboek van strafvordering m.b.t. de onderschepping van (tele)communicaties, voor dezelfde methoden en dezelfde beschermde beroepen, een bescherming voorziet los van de vraag of de communicatiedoeleinden al dan niet voor beroepsdoeleinden worden gebruikt. De in de wet van 30 november 1998 voorziene bescherming wijkt hiervan af, zonder dat daarvoor een objectieve rechtvaardiging lijkt te bestaan, en lijkt dus in strijd te zijn met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel en/of met het artikel 8 van het EVRM.’ (vrije vertaling)

²⁹ *‘Schendt artikel 18/2 van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, alleen gelezen of in samenhang met artikel 22 van de Grondwet en/of al dan niet gecombineerd met artikel 8 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950 en goedgekeurd bij wet van 13 mei 1955, in zoverre het een advocaat, arts of journalist geen bijzondere bescherming biedt bij communicatiemiddelen die hij voor andere dan beroepsdoeleinden gebruikt?’ (vrije vertaling)*

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSKOMMISSIE

diensthoofd én na een kennisgeving hiervan aan de BIM-Kommissie. De eerste specifieke methode liep van de 25e van maand X en met de 24e van maand Y. De beslissing van het diensthoofd tot verlenging van de observatie werd echter pas op de 27e van maand Y aan de BIM-Kommissie genotificeerd. Het Comité instrueerde, in navolging van het door de BIM-Kommissie uitgesproken exploitatieverbod, dat de gegevens verkregen gedurende de niet gedekte periode niet mochten worden geëxploiteerd en moesten worden vernietigd.

Ook in dossier 2020/9595 wenste een inlichtingendienst een lopende observatie (specifieke methode) te verlengen. De eerste methode liep hierbij tot en met de 19^e van maand X. De lopende observatie moest dientengevolge eindigen op deze datum, maar om technisch redenen werd het verzamelen van informatie niet stopgezet en liep door tot en met de 26^e van maand X. Het diensthoofd gaf zijn toelating tot verlenging op de 26^e van maand X, die aan de BIM-Kommissie werd genotificeerd op de 27^e. Tussen de 19^e en de 27^e werden zodoende de gegevens niet op rechtmatige wijze verzameld. Gezien daarenboven de eerste observatie eindigde op de 19^e en de beslissing tot verlenging van het diensthoofd pas op de 26e werd genomen, ging het *de iure* daarenboven niet om een verlenging van de methode maar om een hernieuwing. Hoewel artikel 18/3, §4 W.I&V geen onderscheid maakt tussen een verlenging en een hernieuwing wat betreft de toepassingsvoorwaarden (*i.c.* beslissing van het diensthoofd én notificatie aan de BIM-Kommissie) dient een inlichtingendienst in het beheer van betrokken methode een grotere aandacht aan de dag te leggen bij een verlenging. Zo niet bestaat het gevaar dat er periodes zijn waarin een lopende specifieke methode niet gedekt wordt door een genotificeerde beslissing waardoor er op onrechtmatige wijze gegevens ingewonnen worden.

ONVOLDOENDE MOTIVERING

In het kader van een specifieke methode was het gebrek aan een gedegen motivering van de beslissing van het diensthoofd aan de orde (dossier 2019/8768). De inlichtingendienst wenste de gegevens te bekomen over telefonische communicaties van een bepaald persoon voor een periode van twaalf maanden voorafgaand aan de datum van de beslissing van het diensthoofd. Het Comité oordeelde echter dat de in de BIM-beslissing opgegeven motivering het niet mogelijk maakte *'te beslissen of de in toepassing gebrachte BIM voldoet aan de door de wet gestelde vereisten, inzake bevoegdheid van de dienst en proportionaliteit van de methode'*. Zoals vermeld in het activiteitenverslag 2019 vatte het Comité zich ambtshalve en stelde een aantal bijkomende vragen aan de betrokken inlichtingendienst.³⁰ Volgend op een mondeling onderhoud tussen de inlichtingendienst en het Comité en een aanvullende nota van de inlichtingendienst met bijkomende informatie besloot het Comité in het werkingsjaar 2020 om haar ambtshalve vatting in te trekken, en zodoende dat de inlichtingendienst ter zake bevoegd was en de methode proportioneel.

³⁰ Zie hieromtrent: VAST COMITÉ I, *Activiteitenverslag 2019*, 56-57.

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE BEGELEIDINGSCOMMISSIE

Ook in dossier 2020/9805 was het gebrek aan een gedegen motivering van de toelating aan de orde. In betrokken zaak wou een inlichtingendienst overgaan tot het vastleggen van beeld- en geluidsopnames van een gesprek dat plaatsvond op een niet voor het publiek toegankelijke plaats die aan het zicht onttrokken was (*cf.* artikel 18/11, §§1 en 2 en artikel 18/17, §§1 en 2 W.I&V). Uit het administratief dossier, voornamelijk samengesteld uit de machtiging van het diensthoofd en het eensluidend advies van de BIM-Commissie, kon het Comité evenwel niet afleiden waarom de inlichtingendienst een dergelijke werkwijze wou toepassen noch wat exact de finaliteit van de betrokken operatie was. Ook in dit dossier ging het Comité over tot een ambtshalve vatting en vroeg bijkomende informatie aan de inlichtingendienst. Na een nota van de inlichtingendienst die *‘op omstandige wijze de werkwijze en de finaliteit van de kwestieuze BIM uiteenzette’* besloot het Comité dat de uitzonderlijke methode wettig was.

De wettigheid van de methode met betrekking tot de aangewende technieken, de ingewonnen gegevens, de duur van de maatregel en de aard van de dreiging

VERKEERD VOORWERP VAN DE METHODE

In de dossiers 2020/10.023 en 2020/10.180 bleek de inlichtingendienst in zijn toelating per vergissing een telefoonnummer te hebben vermeld dat niet geïdentificeerd werd door de betrokken specifieke methode (*i.c.* het opvragen van de verkeersgegevens inzake elektronische communicatie bedoeld in artikel 18/8, §1, 1° W.I&V). Ook in de daaropvolgende vordering aan de telecomoperator werd dit verkeerd oproepnummer vermeld. De dienst merkte dit in beide dossiers zelf op, evenwel nadat de gevorderde gegevens reeds van de telecomoperator werden verkregen. De inlichtingendienst plaatste telkenmale eigenmachtig de verkregen gegevens in elektrische quarantaine en bracht de BIM-Commissie van de vergissing op de hoogte. De Commissie verbood de exploitatie van de onrechtmatig verkregen gegevens, verwittigde het Vast Comité I, waarop laatstgenoemde het bevel gaf om de onwettelijk bekomen gegevens te vernietigen.

De wettigheid van de uitvoering van een wettige methode

TECHNISCHE HULPMIDDELEN

De Inlichtingenwet omschrijft een technische middel als *‘een configuratie van componenten die signalen detecteert, deze overbrengt, hun registratie activeert en de signalen registreert’* (art. 3, 14° W.I&V). Een fototoestel en, in slechts zeer beperkte gevallen, een mobiele camera³¹ worden niet als een technisch middel beschouwd. Diverse BIM-methoden kunnen

³¹ Meer in het bijzonder wordt uitgesloten, *‘een mobiel apparaat dat gebruikt wordt voor de opname van bewegende beelden indien het nemen van foto's de discretie en de veiligheid van de agenten niet kan verzekeren en op voorwaarde dat dit gebruik voorafgaand is toegestaan door het diensthoofd of zijn*

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE BEGELEIDINGSKOMMISSIE

uitgevoerd worden met behulp van technische middelen. In dossier 2019/8987 werd gebruik gemaakt van een camera met microfoon, en werd hiervoor na eensluitend advies van de BIM-Commissie machtiging verleend door het diensthoofd (*i.c.* voor de methode voorzien in artikel 18/11 W.I&V – observatie als uitzonderlijke methode – in combinatie met de methode voorzien in artikel 18/17 W.I&V – communicatietap). Hoewel de machtiging slechts liep tot de 3^e van de maand, bleef de apparatuur evenwel beeld- en geluidopnames maken na deze datum en dit *‘om technische redenen, omdat de camera met microfoon niet van op afstand kon bediend worden.’* Zodoende *‘(bleef) de geplaatste camera (...) beelden maken en de microfoon verder geluid (opnemen)’* hoewel er hiervoor geen toelating meer bestond. Het Comité volgde het exploitatieverbod van de BIM-Commissie voor de na deze datum ingewonnen gegevens en gaf een bevel tot vernietiging ervan.

Ook in het eerder vernoemd dossier 2020/9595 werd een observatie (specifieke methode) om technische redenen niet stopgezet en werd na tussenkomst van de BIM-Commissie door het Comité het bevel gegeven om de onrechtmatig verkregen gegevens te vernietigen.

VERSCHIL TUSSEN DE TOELATING VAN HET DIENSTHOOFD EN DE VORDERING

In drie beslissingen bleek de toelating van het diensthoofd om een specifieke of uitzonderlijke methode in te zetten volkomen wettig, maar stelde er zich een probleem op het vlak van de uitvoering in die zin dat de vordering van de gegevens niet overeenstemde met het initiële mandaat. Ofwel kwam de af luisteringstermijn in de vordering niet overeen met deze in de machtiging (dossier 2020/9204) ofwel werd een verkeerd telefoonnummer meegedeeld aan de telecomprovider (dossier 2019/8964) ofwel *‘(werd) per vergissing aan de uitvoerende telecommunicatiedienst niet alleen een eenmalige intrusie (...) gevraagd’*, meer bepaald een *‘eenmalige toegang (...) tot het mailverkeer’* van het target (cf. art. 18/16 W.I&V), *‘maar (...) werd (ook) gevraagd om een live acces te voorzien’* (dossier 2020/9829). Vermeldenswaardig in dit laatste geval is dat de inlichtingendienst deze vergissing zelf vaststelde, en vervolgens overeenkomstig artikel 18/10, §1, vierde lid W.I&V de *live acces* eigenmatig stopzette. De inlichtingendienst besloot om de onrechtmatig verkregen gegevens apart te bewaren. De BIM-Commissie sprak daaropvolgend een exploitatieverbod uit en voorzag eveneens in een tijdelijke specifieke bewaring. Het Comité bevestigde tot slot het exploitatieverbod van de Commissie en beval de vernietiging van de via de live acces bekomen gegevens.

VERKEERDE GEGEVENS VERSTREKT DOOR DE TELECOMOPERATOR OF -PROVIDER

In drie afzonderlijke dossiers had een inlichtingendienst de betrokken netwerkopera tor op wettige wijze gevorderd, maar stelde zich een probleem bij de overmaking van de gevorderde gegevens in de zin dat de door de operator overgemaakte gegevens geen betrekking hadden op de gevorderde gegevens. In de dossiers 2020/9167 en 2020/9225 betrof het telkenmale

gedelegeerde’. In dergelijk geval *‘(worden) (e)nkel relevant geachte vaste beelden (...) bewaard. De overige beelden worden vernietigd binnen een maand na de dag van de opname’* (art. 3, 14°, b W.I&V).

VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE

‘een telefonie-onderzoek en een af luistermaatregel’ en dit op drie respectievelijk twee telefoonnummers. In het dossier 2019/8934 betrof het louter een vordering binnen het opsporen van de verkeers- en lokalisatiegegevens van elektronische communicatiemiddelen. In alle drie de gevallen *‘(werden) de betreffende data op wederrechtelijke wijze (...) meegedeeld aan’* de betrokken inlichtingendienst. Dit gebeurde zodoende *‘buiten de wil van’* de inlichtingendienst *‘om’*. De BIM-Commissie sprak telkenmale een exploitatieverbod uit, gevolgd door een vernietigingsbevel van het Comité.

II.3. CONCLUSIES

Het Vast Comité I formuleert volgende algemene conclusies:

- Tussen 1 januari en 31 december 2020 werden door de twee inlichtingendiensten samen 2337 toelatingen verleend tot het aanwenden van bijzondere inlichtingenmethoden: 2140 door de VSSE (waarvan 1629 specifieke en 511 uitzonderlijke) en 197 door de ADIV (waarvan 146 specifieke en 51 uitzonderlijke). Na een constante stijging van het aantal ingezette BIM's de afgelopen jaren en een stagnatie vorig jaar, kan voor het eerst een lichte daling worden opgetekend. Naar luid van de BIM-verantwoordelijken van zowel de VSSE als de ADIV heeft de COVID pandemie geen impact gehad op het aantal ingezette bijzondere inlichtingenmethoden.
- De VSSE blijft het leeuwendeel van de ingezette methoden voor zijn rekening nemen (91,5 %), met andere woorden, minder dan 1 op 10 methoden worden uitgevoerd door de ADIV.
- Als de globale cijfers worden uitgesplitst, kan een stijging bij de ADIV worden opgetekend van de inzet van specifieke methoden (van 138 naar 146) maar een opmerkelijke daling van het aantal ingezette uitzonderlijke methoden (van 76 in 2019 naar 51 in 2020). De VSSE laat een daling optekenen van het aantal ingezette specifieke methoden (van 1781 naar 1629); het aantal ingezette uitzonderlijke methoden nam dan weer met 14% toe ten overstaan van 2019.
- Wat betreft de gewone methoden van vorderingen gericht aan operatoren om bepaalde communicatiemiddelen te identificeren betreft, wordt opnieuw – en dit voor zowel de ADIV als de VSSE – een daling van ca. 9% opgetekend.
- Verder kan worden genoteerd dat het aantal ingezette BIM's voor wat betreft de dreigingen 'terrorisme' en 'extremisme' in belangrijkheid toenamen, ten nadele van 'inmenging', dat met de helft afnam
- De ADIV richtte zich bij de inzet van BIM-methoden vooral op de dreigingen 'terrorisme' en 'extremisme', ten nadele van 'inmenging' dat met de helft afnam, voor de VSSE was de aard van de dreiging hoofdzakelijk 'terrorisme', gevolgd door 'spionage'.
- Het Comité werd gevat in elf dossiers, waarvan 2 vattingen op eigen initiatief en negen van rechtswege nadat de BIM-Commissie een specifieke of een uitzonderlijke methode

**VERTROUWELIJK TOT AAN DE VERGADERING MET DE
BEGELEIDINGSCOMMISSIE**

wegens onwettigheid had geschorst (art. 43/4 W.I&V). Onwettigheden betroffen onder meer een onvoldoende motivering, de niet-tijdige verwittiging van de BIM-Commissie, of nog, een onduidelijk voorwerp.

- Het Vast Comité I heeft in 2020 voor het eerst sinds de inwerkingtreding van de BIM-wet van 4 februari 2010 een prejudiciële vraag gesteld aan het Grondwettelijk Hof aangaande de BIM-wetgeving. Deze zaak is hangende.